

PRECIZĂRI PRIVIND RESTAURAREA UNEI DIPLOME APARTINÎND LUI PETRU PONI

ELENA PIRĂU, DOINA MANEA

În patrimoniul Muzeului Politehnic din Iași, se tezaurizează, alături de alte valori, un document de la începutul secolului al XIX-lea, reprezentând o distincție atribuită omului de știință Petru Poni.

Se știe că după 1890, activitatea sa de prestigiu se desfășoară atât la Iași, cit și la București. Depune eforturi însemnate pentru organizarea de laboratoare, în care se fac cercetări asupra cărbunelui, sării și petrolierului. Mineralogia românească dobindește mari succese de importanță europeană, grație activității savantului Petru Poni.

Este de reținut faptul că monografia *Petri Poni* scrisă de D. Alexandrescu și apărută în Editura Tineretului în 1958, deși sprijinită, prin furnizarea de date, de către fiica savantului, Margareta Poni, nu menționează acest document, ca și înalte dovezi de prețuire, care i-au fost conferite cercetătorului și profesorului român. Iată de ce considerăm util să atragem atenția asupra acestui document, care, de fapt, este o diplomă primită de Petru Poni din partea țarului Nicolae al II-lea, sub auspiciile căruia funcționa Societatea de Naturaliști din Moscova, diplomă primită în anul 1909. Un an mai

tîrziu, Petru Poni este ales membru activ al Societății de Naturaliști din Moscova, așa cum aflăm dintr-o scrisoare expediată Matildei Cugler-Poni din Paris, octombrie 1910.

Textul documentului tipărit pe hirtie industrială în trei straturi, incadrat de un chenar cu motiv floral, are în zona centrală imprimată stema Societății de Naturaliști și este semnat de președintele N. Umow și secretarii Alexander Pavlow și W. Socolov. Documentul este întărit cu un sigiliu imprimat la sfîrșitul textului, legenda acestuia redată în limba rusă conține textul: „ИМПЕРАТОРСКАГО МОСКОВСКАГО ОБЩЕСТА... ПРИРОДЫ”, cîmpul sigilar prezintind aceeași stemă a Societății de Naturaliști, deasupra avind coroana imperială.

Examinată vizual, lucrarea prezenta un stadiu avansat de degradare socială, datorat condițiilor necorespunzătoare de păstrare și manipulare: fisuri, rupturi în cîmpul sigilar, pete de grăsimi și numeroase alte pete ce păreau a fi pete „foxing” (foto 1).

Imbinarea fragmentelor cu benzi adezive „scoch”, pe spatele lucrării, a avut ca efect degradarea fibrelor de celuloză și degradări cromatice (foto 2).

Foto 1

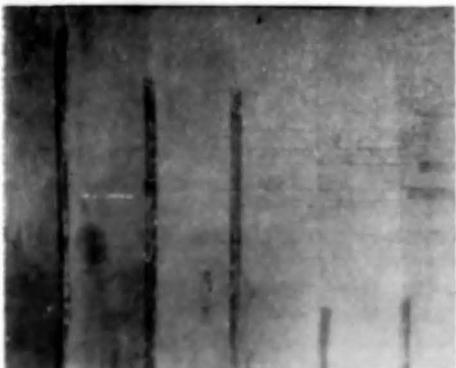

Foto 2

Foto 3

Dezinfecția lucrării efectuată cu soluție de 10% Tymol a fost urmată de îndepărțarea benzilor adezive prin utilizarea cloroformului și a bisturiului.

Prin introducerea lucrării în cuva cu apă, cele trei straturi de hirtie, ce constituau suportul textului, s-au desprins unul de altul, punind în evidență aglomerări mari de amidon degradat biologic. Treptat, petele de culoare maronie și-au schimbat aspectul cromatic în albastru-indigou, textul devenind ilizibil (foto 3).

Lizibilitatea diminuată a textului, cit și aspectul inestetic al documentului, ce urma să fie expus în sala expozițională a muzeului, ne-au determinat ca următoarea etapă de lucru să fie înlăturarea petelor prin procesul de albire.

Din literatura de specialitate se știe că agentul cel mai indicat pentru îndepărțarea petelor produse de microorganisme este „cloramina”, compusă de tip cloramină fiind recomandați ca agenți de albire la materialele mai sensibile.

Moderația lor în albire este datorată faptului că hidroliza cloraminelor se face foarte incet, eliminând o cantitate foarte limitată de acid hipocloros, care apoi albește.

Pentru a evita distrugerile ulterioare din hirtie, documentul se spală și se neutralizează, înlăturindu-se posibilitatea ca aciditatea lui să descompună cloramina și să favorizeze reținerea produșilor de cloramină pe celuloză.

Pe spatele lucrării așezată pe sticlă, s-a aplicat soluția de 5% cloramină prin tamponare, apoi lucrarea s-a acoperit cu un cristal.

După aproximativ 20 de minute, culoarea indigou a petelor a inceput să-și piardă din intensitate, dar pentru o bună lizibilitate a textului tratamentul s-a repetat.

Spălarea la jet continuu și neutralizarea au eliminat posibilitatea rămănerii cloraminei în fibră de celuloză, care, altfel (dacă ar fi rămas), ar fi continuat reacția de oxidare și în cele din urmă ar fi rezultat acidul hipocloros cu efect negativ asupra hirtiei.

Foto 4

Consolidarea lucrării s-a realizat cu hirtie japoneză aplicată prin tehnică cașerării umede prin intermediul vălului nylo.

Fisurile restaurate cu văl japonez aplicat pe fața documentului au finalizat procesul de restaurare.

După 24 de ore, s-a constatat că fisurile consolidate cu văl japonez, s-au desprins, fenomen neîntîlnit de noi pînă acum, în alte lucrări de restaurare.

S-a reluat procesul de consolidare a fisurilor, fixindu-se marginile lucrării cu greutăți de marmură, rezultatul fiind satisfăcător din punct de vedere al restaurării (foto 4).

Încadrată într-un passpartou, lucrarea a fost redată patrimoniului expozițional al Muzeului Politehnic din Iași.

BIBLIOGRAFIE

1. Neamțu Eugenia-Viorica, *P. Poni - Bibliografie*, Iași, 1981
2. *Probleme de patologie a cărții*, vol. 14, București, 1979
3. Idem, vol. 23, București, 1987
4. Margaret Hay, *Albirea hirtiei. Chimia sa simplă și procedeile de lucru*